

DUBL. NOD.

68-5

7

Baz. N. Rancàns

Castlava.

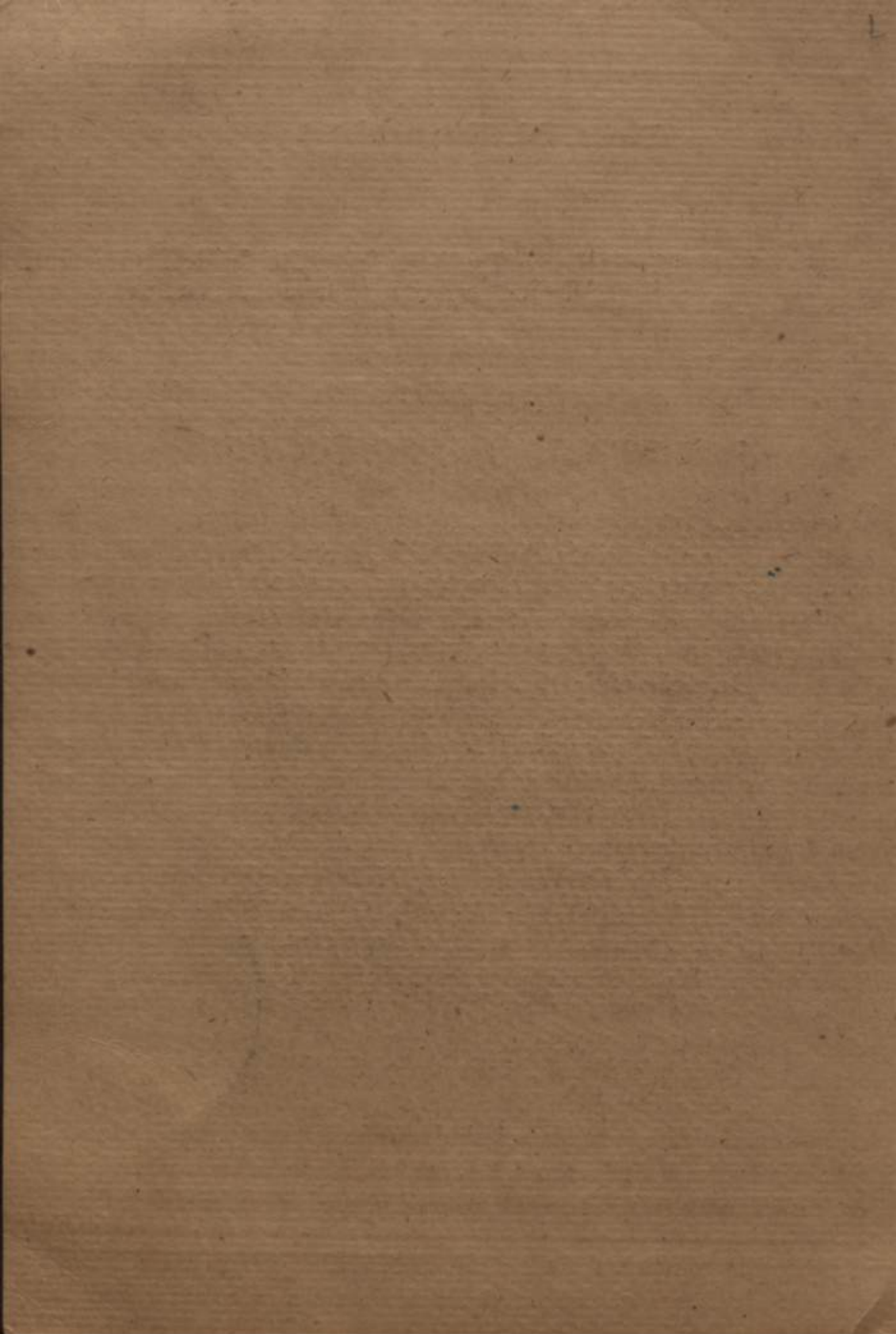
Lementars

del
mozim bàrnim

Reigà, 1923.

Waltera un Rapas Akc. Sab. izdawums

68-5
7

del
DUBL. NOD. 4

Baz. N. Rancàns

Lementars

del
mozim bàrnim

R'eigà, 1925.

Waltera un Rapas Akc. Sab. izdawums

L. V. B.
In. 88863

0308053728

25

Imprimatur

Datum Aglonae 26 ianuarii 1921 anno

† Antonius Ep—pus.

N° 75

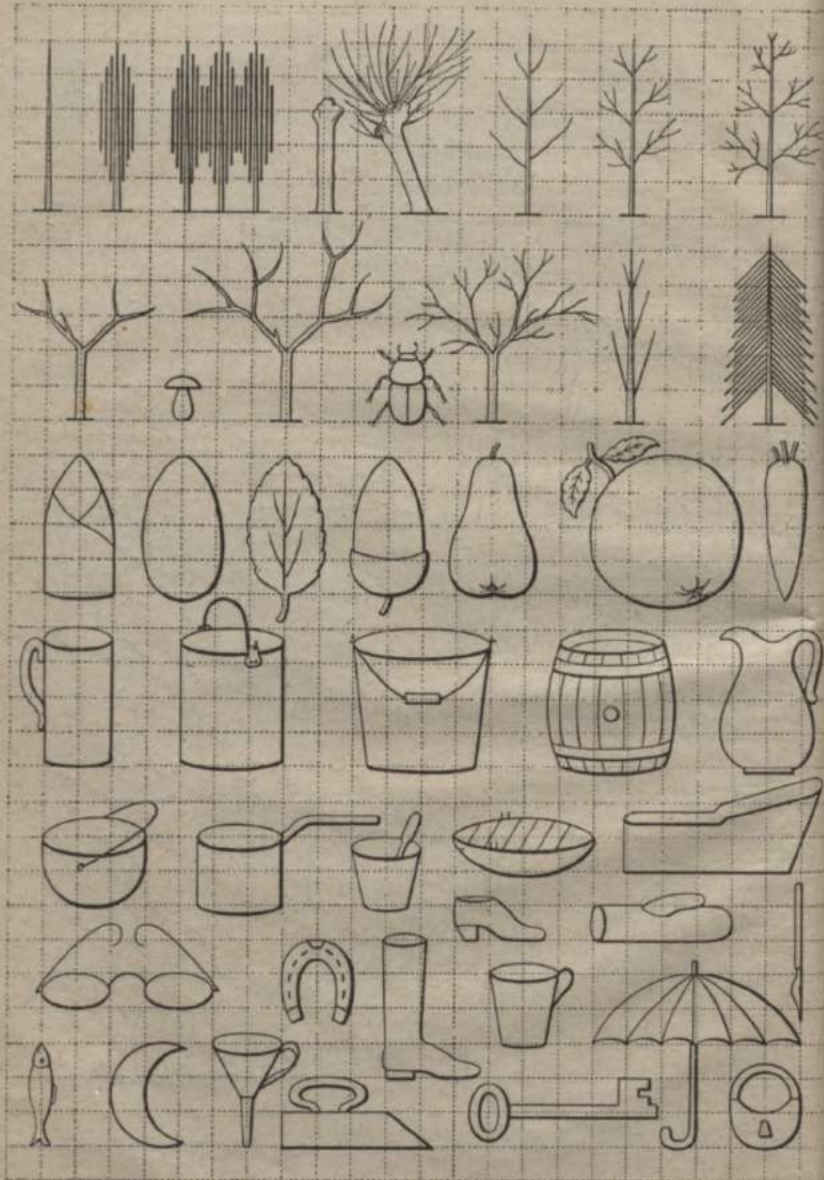
L. S.

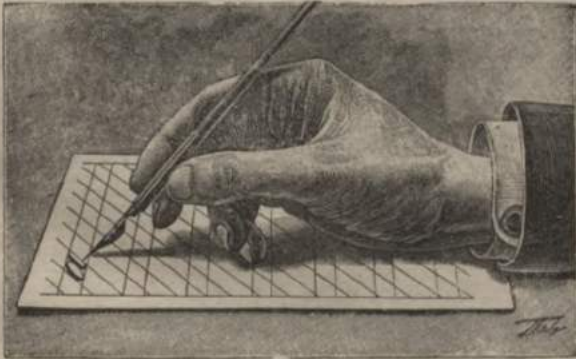
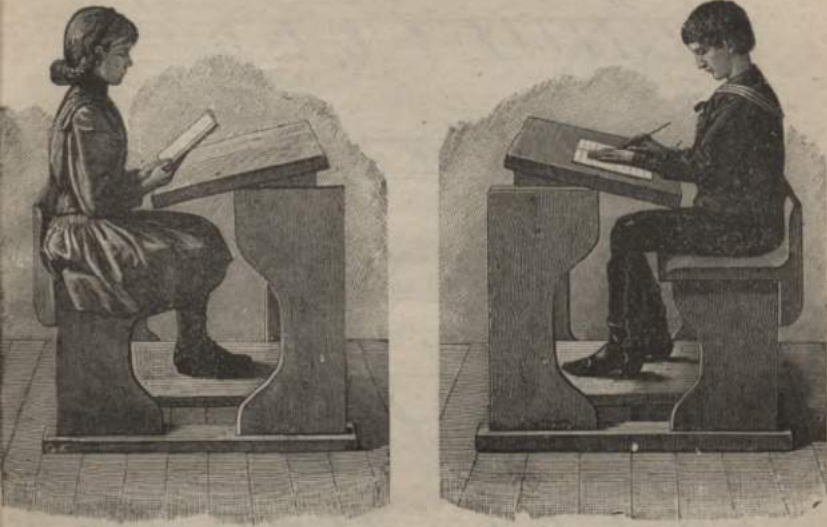
Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA

Can. J. Rancan
Cancellarius.

(Kai skolnikam josed un jotur spolwu).

llllllllll ll ll ll ll ll

rrrrrrrrrr rr rr rr rr rr

llllllll oo oo oo oo

lll jjj ggg

t, i, u, w, w,

r, n, r, r, m, m,

f, r, ^v/_r, ^v/_r, ^v/_r, r, r,

e, b, c, ^v/_r, ^v/_r, ^v/_r,

o, o, a, o, d, d,

f f f, s s s, h h h,

ch ch ch, c c c,

U U, W, Y, O, C, E,

A, A, M, M, N,

T, T, T, K, K,

F, F, P, R, R, L, L,

D, G, E, Y, y, j.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

$1+2=3$; $5-3=2$; $3 \times 2=6$; $8:2=4$.

A a

A a

O o

O o

I i

I i

U u

U u

Aa

Ee

li

i — a — e

ei ie ai

Aa Ee Li
ae ai ei

Jj Yy

Oo

Uu

u — j — y — o

aj jo oj ju

au ja i ja

yu ej je ui

Jj Yy Oo Uu
o a u a ja

Ea

Ue

Oi

ia

uj

iu

io

uo

u-u

u-u

Mm Nn Nn Tt

Ma-ma No-mi Tia-tia

Ta tu mu-te mu-na no-t
no-ma To-ḡa A-ḡa On-tia
ma-mi-ḡa nau tai mei ta
met nem nam mo-ti mu-mu
no-no no-mam.

Mm Nn Nn Tt
ma-ma no-mi ta

Gg Hh Pp Ll Ll

Gu-ti-nia Pe-le Lam-pa

go-ni ga-nit ła-ła u-ga lu-
po-ta po-to-ga py-na A-pa-
ła E-mi-li-ja Lat-go-la pyu-
po-la pło-poj mo-ga pei-pe
lo-ga lo-pa He-le-na He-ņa
Ge-no-pa-ta He-ła.

Gg Hh Pp Ll Ll
Gu-ti-ne Pe-le Lam-pa

K k

R r

S s

Ku-ki

Ro-ti

Su-nis

slu-ta slau-ka si-le ro-gv
 ro-go-na kuk-les kol-nit
 u-la le-ja ar Sei-mans So-
 mi-ja o-rojs ko-po-na ku-
 ku-lis Ro-mans mo-sa mu-na
 kur-mi ruk aug-li.

Kk Rr Ss
Ku-ki Ro-ti Su-nis

Cc Chch Bb Ww

Cyu-ka Bu-ca Wa-ba-le

le-la cy-ba ca-ku-li u-bogs
wo-no-gi wo-we-ri-te wys-ta
bu-te-le bat-wi-ni bur-ko-ni
Cha-ims Chai-ka cha-cha
Ge-no-pa-tas wyl-na-ni-te
Bro-nis-la-wa Kor-so-wa
Lat-wi-ja Pra-ṇa lai-wa.

Cc Bb Ww
Cyu-ka bu-ca wa-ba-le

Dd

Ff

Zz

Du-ro-was Fab-ri-ka Zi-wis

zu-bi   zi-bi-nes   zo-l
 dyu-mi   dun-du-ri   de-w
 Fa-ra-ons   fis-gar-mo-ni-j
 Daug-pi-le   Re-zek-ne   Lu-dz
 Diws   swe-tej   Lat-wi-ju
 ma-ma   mi-ļoj   de-le-n
 taws   kul-sta   ly-nus.

Dd   Ff   Zz
du-ro-was fab-ri-ka zi-wis

C č

Š š

Ž ž

Čyu-ška Škyu-ni Žur-ka

žo-go-ta žei-di-te žeids
šyu-pe-lis škur-styns ša-tans
či-gons čams ča-poj
lo-ča bar-ni wuš-ka ben-či
za-či šau-cis le-me-ši
Ru-šo-ni Me-ža-wy-di Diws
ap-sa-ža-loj uz mums.

Č č Š š Ž ž
Čyu-ška Škyu-ni Žur-ka

Лавина Исконна
ВЕРТОКА

Mebele. Apawi.

Sits

Mo-te se-joj myl-tus.
Si-tam dau-dzi ac-ti-ŋu.
Ar si-tu yu-di-ŋa na-no-so
Bu-ca ap-sa'g-ta ar si-tu
Si-tus tai-sa nu li-pas.

Lap-si-ne

Lap-si-ne dzal-to-na.
Wa-ba-le mal-na.
Dun-du-ri un lap-si-nes
Lap-si-nes skrai-da.
Škyu-ni ir lap-si-nes.

U-sas

Tia-tiai ga-ras u-sas.
U-sas war ap-cerpt.
Žei-dam ser-mas u-sas.
Mal-nas u-sas. Usai-nis.

Sits Lap-si-ne U-sas

Wig-las ko-mo-nas.
Brau-cam ko-mo-nôs.
Ko-mo-ni-nias. Ka-ma-nes.
Škyu-nî stow ko-mo-nas.
Su-nis gul ro-tûs.

Ko-mo-nas

Pa-la-da nak-tis putns.
Pa-la-dai le-las acis.
O-pu-kam o-si no-gi.
Pa-la-da sa-gy-wa za-ču.

Pa-la-da

Gai-lis dzid. Gai-lam
smu-ka kup-la as-te.
Di-wi gai-li kau-nas.
Gai-lam o-si pi-ši.

Gai-lis

Ko-mo-nas Pa-la-da Gai-lis

Bro-lits un
mo-si-ņa

Mak-še-ris

Pei-le

Bro-lits mi-ļoj so-wu mo-si-ņu. Pui-k
mak-še-rej zi-wis. Pei-le plonc-ko-ja
pa yu-de-ni. Mak-še-ram garš kots.

Golds

Krasls

Us-to-bâ stow golds. Uz kras-la
sed muns bro-lits. Pa-sto-ti kras-lu

Zo-džis oss. Bri-ži dzei-woj me-žâ.
Lop-sa gyu-sta put-nus.

Zo-džis

Bri-dis

Lop-sa

Ar zo-dži griž mol-ku. Bri-žam le-li
plo-ti ro-gi. Lop-sas ka-žu-cinš. So-
mam ga-ras u-sas.

So-mi dzei-woj
Dau-ga-wa.
Lop-sa smuks
zwe-rits.

Bri-ži drei-ži
skrin.
Soms le-la
zi-ws.

Zo-džis Lop-sa Bri-ži.

Pa-lei-goj ma-ni. Bro-lit
ar mo-si-ŋu lei-go-ja
Tia-tia sa-tai-se-ja lei-ga
čas. Barnim pateik lei
go-tis.

Lei-ga-čas

Swe-ce dag.
Wos-ka swe-ce.
Tau-ku swe-ci-te.
Grom-ni-ca.

Bez swe-ce
tym. Swe-ce
syl-ta gun-ti-nia
Ga-ra swe-ce.

Swe-ce

Skru-ders šyun dre-bes.
Skru-de-ram osas ške-res.
Mal-ni di-gi. Šau-či un
skrauči.

Skru-ders

Lei-ga-čas.

Wa-ca mo-te na-redz.
Taws skai-ta gro-mo-tu
ar o-ku-|a-rim. Bolti
stik-le-ni.

O-ku-|a-ri

Gryuts wazums.
Wa-zums ap-sa-
go-zia. Pui-ka
wad wa-cu-mu.
Trejs wa-zu-mi
mol-kas.

Wa-cums

Ro-tus sme-rej
ar da-gu-tu.
Skri-tu-li čeikst.
Sa-lyu-za a-sis.

Za-čits tup. Me-di-niks
saun za-či-ti. Za-či-šam
por-škal-tas lyu-pas. Za-ča
ka-žu-cinš.

Za-čits

Wa-zums. Za-čits.

Bun-gas

Bun-gas bun-goj. Ka-ra
wei-ri it. Bun-gom su-
o-da. Bun-gas to-li dzer
Se-ši mo-zi bun-dzi-ni-ki
pa ce-lu bun-go-da-mi.

Ku-zu-lūs dzei-
woj bi-tes. Bi-
šu mo-ti-te. Bi-
tes nas ma-du.

Ku-zuls

Mads gords
Bi-ti-tes sa-
Nu šyu-nin
kau-sej wos-ku

Man pa-teik zir-dzinš.
Zyr-gs dre-ži skrin. Zir-
dzi-ņam wa-jag au-zu.
Mu-nu tu be-rit.

Zyr-gs

Bun-gas. Ku-zuls.

Kur ta tu be-ji
o-zi-ti mu-nu.
Pat-ma-lôs sud-
ma-lôs kun-
dze-ni mu-nu.

O-zis

O-žam ga-ra
bor-da un lei-ki
ro-gi.
O-zis grauž
my-zu.

Aiz-sledz pyu-
ni. Zag-ļi iz-
lau-ze pyu-ni
un kle-ti.

At-sla-ga

Tia-tiai dau-dzi
at-sla-gu.
Mà-mai iz-gai-
sa at-sla-ga.

Ga-ninš sta-bu-ļoj. Ga-ra sta-bu-le.

Sta-bu-le

U-pi-te tak.
Bar-ni mau-do-
jas u-pi-tê.
Sta-bu-li-te smu-
ki skan.

U-pi-te

Ka-čits nu-le-ce nu gul-tas. Mo-z
gul-ti-ŋa. Smu-ka pil-sa-ta. Pe-le
bei-stas ka-ča. Ka-čam o-si no-g
Gul-tai čet-ras ko-jas. Re-zek-ne
ap-kort-ne skai-sta.

Gul-ta

Ka-čits

Pil-sa-ta

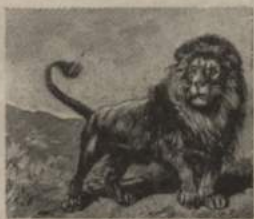
Šyu-pe-lits stow pi gul-tas. Ka
čits gul uz cep-|a. Pil-sa-t
dzei-woj dau-dzi |au-žu.

Gul-ta Ka-čits Pil-sa-ta

Pyl-na ku-le we-žu. Wo-ri-ti we-ži
 sor-ko-ni. Skri-tu-li gri-žas. Nu-sa-
 mau-ce skri-tu-lis. Ła-wai o-si zu-bi.
 We-zis ro-poj. Ro-tim čet-ri skri-
 tu-li. Ła-wa sap-le-se stir-nu.
 Ła-was de-pe.

We-zis

Ła-wa

Skri-tu-lis

Skai-sta mo-go-na. Pu-čes zid.

Na-lels e-ze-lis.

E-ze-łam ga-ras
 au-sis.

Pui-ka wad
 e-ze-li.

E-ze-lis

Mo-go-na

Mo-go-na.

Kù dora puiškins?

Kù dora meitine?

Pituras zeimes.

. punkts		? waicojuma zeime
, koma		! izsaucamò zeime
; punkts un koma		„“ pedeni
: diwi punkti		( ) ikowas
— winotojs		- pornasamò zeime.

P i m à r i :

- . (punkts) — Mòra. Jonis. Ceplis kuris.
- , (koma) — Zemniks naslinkoj, bet strodoj.
- ; (punkts un koma) — Mediniki staigoj pa mežu; sowini dzeržami winuma zači, wylki, lopsas tai i skrin, tai i bag; kad atgoja wokors, beja nūsats daudzi zweru.
- : (diwi punkti) — Latwija dolos uz trejim apgabalim: Kurzemi, Wydzem Latgali.
- ? (waicojuma zeime) — Kur tu dzeiwoj?
- ! (uzsaucamò zeime) — Ak, towu nalaimi!
- „“ (pedeni) — „Wasals, Jonit“ — saceja taws.
- ( ) ikowòs — Meikuks Bycans (Joņa dals) nùbrauce uz Ludzu.
- (pornasamò zeime) — Ma—mi—
  ņa.
- (winotojs) — Pi—le. Dau—ga—wi—ņa.

Bürtiu zeimes.

˘ (stiptò zeime) — á, è, ì.		ˇ (šweikstamò zeime) — ž, č, š.
˙ (gryustò zeime) — á.		˘ (koma aba meikstynojamò zeime) — , ņ.
ˆ (juntiqš) — á, è, ì, ô, ù.		

P i m à r i :

- ˘ (stiptò zeime) — Tàws, môte.
- ˙ (gryustò zeime) — Dàls, pùds.
- ˆ (juntiqš) — Mežà. Zemè.
- ˇ (šweikstamò zeime) — Žuburi. Šyuni. Čyuška.
- ˘ (meikstynojamò zeime) — Łuti. Łaļa. Apaļa.

Druka un rokstami bŭrti „abece“ kŏrtibâ:

A a, B b, C c, Č č, D d, E e,

Aa, Bb, Cc, Čč, Dd, Ee,

F f, G g, H h, Ch ch, I i, J j,

Ff, Gg, Hh, Ch ch, Ii, Jj,

K k, L l, Ľ ľ, M m, N n, Ń ń,

Kk, Ll, Ľl, Mm, Nn, Nn,

O o, P p, R r, S s, Š š, T t,

Oo, Pp, Rr, Ss, Šš, Tt,

U u, W w, Z z, Ž ž, Y y.

Uu, Ww, Zz, Žž, Yy.

Cik pèrstu?

wins *1 I*

seši *6 VI*

diwi *2 II*

septeni *7 VII*

trejs *3 III*

ostoni *8 VIII*

četri *4 IV*

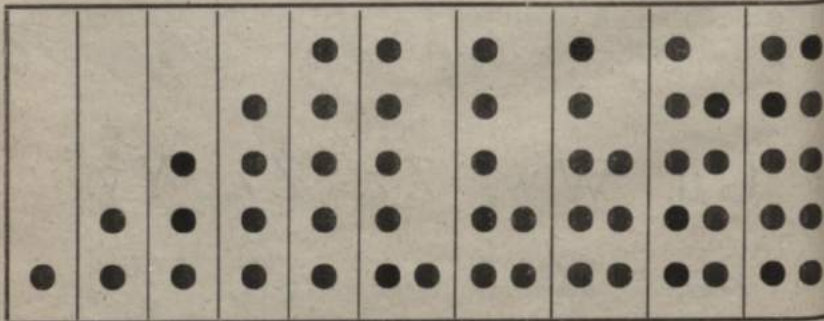
deweni *9 IX*

pici *5 V*

desmit *10 X*

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.

Cik actiņu?

Priķšmatu skaitlis.

Wins persts. Diwi actiņas. Trejs zyrgi. 4 wylki.
2 Suni. 3 mōsiņas. 1 brōlits. Cyukai 8 siwenini. Wysta
wodoj 10 colišu. Zustinia maun pa upiti ar 9 zusalanim.
Sābram trejs bārni; Uz sātmaļa sed 7 zwerbuli.

Priķšmatu kōrtiba.

Pyrmais, utrajs, trešajs, caturtajs, piktajs, sastajs, septe-
tajs, ostoitajs, deweitajs, dasmytajs.
Pyrmais kūks pi ustobas ir leloks par cytim. Utrajs
lau gods, kai es soku skaitit un rakstit.

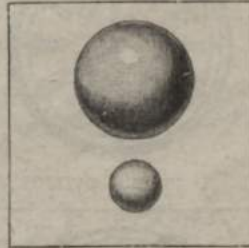
Priķšmatu ipašibas.

Lela spolwa un
moza spolwa.

Lela grōmota un
moza grōmota.

Lela lude un
moza lude.

Garas un eisas buteles.

Saskaiti, cik te ir buteļu?

Kura stunde?

12 stunde un 5
minutes.

12 stunde un 10
minutes.

12 stunde un 15 min
woi 15 min. pyrmos.

20 minotu pyrmos.

25 minutas pyrmos.

Puse pyrmos.

- Kod brauksi pigulā?
- Dasmytā stundē wokora.
- Kod lāc saule?
- Puse piktōs.

winpadsmīt	<i>11 XI</i>	sešpadsmīt	<i>16 XVI</i>
diwpadsmīt	<i>12 XII</i>	septēnpadsmīt	<i>17 XVII</i>
trejpadsmīt	<i>13 XIII</i>	ostonpadsmīt	<i>18 XVIII</i>
četrupadsmīt	<i>14 XIV</i>	dewēnpadsmīt	<i>19 XIX</i>
picpadsmīt	<i>15 XV</i>	diwdesmīt	<i>20 XX</i>
trejdsesmīt	<i>30 XXX</i>	četrudesmīt	<i>40 XL</i>

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
30 40 50 60 75 97 100.

Rèkinošonas zeimes.

- + salikšona
- atjemšona
- x wairinošona
- : woi $\perp$ dališona
- = leidzynuma zeime.

Wairinošonas tabelle.

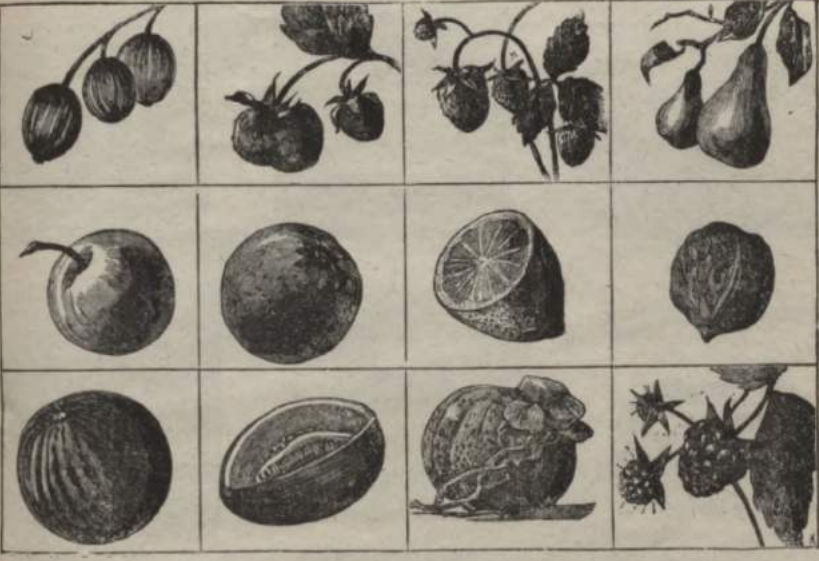
$1 \times 1 = 1$	$1 \times 2 = 2$	$1 \times 3 = 3$
$2 \times 1 = 2$	$2 \times 2 = 4$	$2 \times 3 = 6$
$3 \times 1 = 3$	$3 \times 2 = 6$	$3 \times 3 = 9$
$4 \times 1 = 4$	$4 \times 2 = 8$	$4 \times 3 = 12$
$5 \times 1 = 5$	$5 \times 2 = 10$	$5 \times 3 = 15$
$6 \times 1 = 6$	$6 \times 2 = 12$	$6 \times 3 = 18$
$7 \times 1 = 7$	$7 \times 2 = 14$	$7 \times 3 = 21$
$8 \times 1 = 8$	$8 \times 2 = 16$	$8 \times 3 = 24$
$9 \times 1 = 9$	$9 \times 2 = 18$	$9 \times 3 = 27$
$10 \times 1 = 10$	$10 \times 2 = 20$	$10 \times 3 = 30$

$1 \times 4 = 4$	$1 \times 5 = 5$	$1 \times 6 = 6$
$2 \times 4 = 8$	$2 \times 5 = 10$	$2 \times 6 = 12$
$3 \times 4 = 12$	$3 \times 5 = 15$	$3 \times 6 = 18$
$4 \times 4 = 16$	$4 \times 5 = 20$	$4 \times 6 = 24$
$5 \times 4 = 20$	$5 \times 5 = 25$	$5 \times 6 = 30$
$6 \times 4 = 24$	$6 \times 5 = 30$	$6 \times 6 = 36$
$7 \times 4 = 28$	$7 \times 5 = 35$	$7 \times 6 = 42$
$8 \times 4 = 32$	$8 \times 5 = 40$	$8 \times 6 = 48$
$9 \times 4 = 36$	$9 \times 5 = 45$	$9 \times 6 = 54$
$10 \times 4 = 40$	$10 \times 5 = 60$	$10 \times 6 = 60$

$1 \times 7 = 7$	$1 \times 7 = 8$	$1 \times 9 = 9$
$2 \times 7 = 14$	$2 \times 8 = 16$	$2 \times 9 = 18$
$3 \times 7 = 21$	$3 \times 8 = 24$	$3 \times 9 = 27$
$4 \times 7 = 28$	$4 \times 8 = 32$	$4 \times 9 = 36$
$5 \times 7 = 35$	$5 \times 8 = 40$	$5 \times 9 = 45$
$6 \times 7 = 42$	$6 \times 8 = 48$	$6 \times 9 = 54$
$7 \times 7 = 49$	$8 \times 8 = 56$	$7 \times 9 = 63$
$8 \times 7 = 56$	$8 \times 8 = 64$	$8 \times 9 = 72$
$9 \times 7 = 63$	$9 \times 8 = 72$	$9 \times 9 = 81$
$10 \times 7 = 70$	$10 \times 8 = 80$	$10 \times 9 = 90$

Stodi. Saknes. Ugas.

Zweri. Putni. Ziwis. Kustuni.

Anite.

Antite loba meitiņa. Jej gona arī zūstiņas, baroj vīstiņas.
Zūstiņas jai soka: „gi-ga-go“, gailiņš dzied: „ku-ka-re-ku!“

P. Abbols „Skolas Druva“ par. Dg.

Baznīca.

Baznīca ir svētā vīta, kur ļaudis gūdyņoj Dīvu. Muns
brālītis svātdīn beja baznīcā. Jis redzēja daudzi ļaužu un

dzērdeja, kai ji dzidoja swātas dzismes. Brōlits skaite lyugšonas nu sowas mozos grōmatiņas. Braucūt uz sāt mōte nūperka jam perniku un kringeliti.

Ceirulits.

Ceirulits smuks putnins
Jis skaisti dzid. Tikkū isto
pawasars, ceirulits jau cela
gaisā un dzid sowu jauku dzis
meni, sauc uz teirumu orojem

Augsti dzid ceirulits
Par wysim putninim.
Augsta Diwa waldibiņa
Par wysim kundzenim.

Meikles:

- 1) Atmin munu mynamū, kas gul dūbes dybynā.
- 2) Bolts teirums, malna sākla.
- 3) Cik kungu, tik spylwyuu.

Parunas:

Apgōdoj labi, padori gudri.
Uz baznicu braucūt zyrgs napikyust.
Cima kukulis gords.

Diws.

Diws radēja pasauli: wysas radzamōs un naradzamōs
litas. Pymajs cylvāks sauces Odums un pymō siwite Iwa

- 1) Mēle.
- 2) Grōmota.
- 3) Sinu bolkas un syunas.

Diws ir wysur: dabasus un wèrs zemes. Jis wysu zyna, wysu redz. Diws ir myužigs, žéligs un taisnigs: par lobim dorbim átmoksoj ļaudim ar lobu, a par slyktim stròpej.

Lyudz Diwiņa, skaiti pòtorus, klausi tàwa, màmiņas.

Reitiņā caldamis
Pyrmok Diwu piminēju.
Diwinš man paleidzēja
Šajā wysā diniņā.

Engelis.

Engeli ir myusu nara- dzami sorgi. Diws radēja jūs del sowa gūda un ļau- dim del paleiga. Uz bildem engeli teik aizròditi boltòs drebēs un ar garim spòr- nim.

Fabrika.

Kalwis kaļ cèrwus, nāžus, skručus, kausta zyrgus. Bet jo saitu winuwit daudzi kalwu un pataisitu lelu smèdi, tad jej sauktus par fabriku.

Tūlaik dorbs itu drežok un wiglok. Wins taisitu noglas, ūtrs wūrptu cauru- mus, trešs koltu, caturtajs wyrinotu kùpā dzelzi. Uz pasauļa ir daudzi wysaidu fabriku. Wina taisa cèrwus, zòdžus, ūtra styklu, buteles, glòzes, traukus; cyta otkon auž drēbes, šyun zòbokus, taisa spičkas, wòrej cukru, zipes.

Gaņa.

Guli, guli, gonu meita,
Wysi dorbi padariti:
Cyuka roka rocintiņus,
Koza škina kōpustiņus.
Wysta zērnus izrewēja,
Gailis cēta žagariņus;
Sunis sakyure gunteni,
Kačits swistu saneja.

Heļa.

Helitia ir muna mozò mo-
siņa. Jej guļ wel šyupeliti.
Mòmuliņa lik man jū pašy-
pot. Par šyupošonu jej apsū-
lēja pastostit skaistu pòsaciņu
par lapsiņu un kačiti. Es
šyupoju sowu mòsiņu un
gaidu pòsaciņas.

Parunas:

Dorbam ryugtas saknes, bet soldoni augli.
— Es kungs, tu kungs, kas ta cyukas ganes?
Gons rocinūs, cyuka rudzūs.

Meikles:

- 4) Dzeiwam nūwalk odu, dzeiws aizskrin uz mežu.
- 5) Es asmu wacs. Man pidzuma 12 dalu, kotram dalam
30 meitu, puse malnu, puse boltu.
- 6) Gulbi skrin pa gaisu, spolwas win mat.

Chaims.

Misteņūs un pilsatōs dzeiwoj daudzi žaidu. Ji pōrdud wysaidas preces. Na reti žaidi braukoj i pa cimim, pērk sarus, wylnu, lūpus, ūlas, odas, putnus. Tagad latwiši soka jau paši tērgotis un na wysod grib pēkt pi žeidim. Tiatiai pazeistams ir žaidiņš Chaims; pi jo ir nalela meitiņa Chaika, kura staigoj uz sowu školu aba chederu.

Jumts.

Muna ustobiņa waca — waca. Jumts caurojs. Tak yudens. Pa gristim gaudoj wējis. Tiatia soka, ka šūwosor taisešūt jaunu jumtu. Garkulu ir daudzi. Pec kludziņom es pats nuskrišu uz upmali. Tulaik muna ustobiņa byus sylta. Tod es warešu skaitit un rakstit pi luga.

Iwa.

Paldis soku mamiņai,
Ka lwiņu wordu lyka.
Kad atgōja pawasars,
Wysi soka: — „Iwa zid“

4) Wuška.
5) Gods, menesis, dinas.
6) Snigs.

Kačits.

Runcit, runcit, kačit, kačit
Išim obi peju kert.
Sašyusim i bērnenim
Peju odas kažuciņus.

Locis.

Senok beja
myusu mežūs
daudzi loču un
cytu zweru, kai:
cauņu, bebru,
lyušu, brižu; bet
tagad, pec mežu
izcersšonas, ji iz-
gaisa.

Locis ir plesigs zwers. Jis pleš zyrgus, guwis un cylwakus.
Nu loča odas war sataisit smuku syltu kažuku.
Par zimu locis gul garu mīgu.

Meikles:

- 7) Ju wairok atjem, tu leloks palik.
- 8) Skaudze kyup, bet nadag.

Parunas:

Kas ùtram dūbi ruk, pats ikreit.

Mòmuliņa.

Saulit sylta, māmīn jauka,
Obi winu milumiņu.
Nu saulites syti laiki,
Nu māmīņas meili wordi.
Saulitē sildejus,
Māmīņā remdejus.

7) Rikstu čauli.

8) Škūrstyns un jumts.

Auklej mani, mòmuliņa,
Wiglajom i rūicņom.
Gon es tew i attecešu
Dreizajom i kōjiņom.

Tū puisiti suni reja,
Kas tetiņa naklausēja.
Tū meitini tautas mil,
Kas klausēja mōmuliti.

Krita pride, krita egle,
Cyta auga witiņā;
Myra muna mōmuliņa,
Tōs myužam naredzēju.

Ai, bērneni, ai, bērneni,
Globit tawu māmeņ;
Kai bitites sowu mōmulini,
Wilcin wylka kuzulā.

Nabogs.

Uz myusu satu atgoja nabogs, wacs-wacs wecits. serm
bōrdu, bosom kōjom. Wāza rūkā. Uz placim karinej kul
Drēbes nūplastas, salopitas. Suni soka uz jo rit. Nabogs
kaunas ar jīm ar sowu wāzu. Jis dagōja jau pi myusu

durowom un lyudz maizes gabaliņa. Mamiņa apsažāloja uz jō iznese wecišam maizes kanciti un sira gabaliniu.

Nabogs, pateicis jai, aizgoja toļok. Man ari tyka žāl naboga weciša.

Orojs.

Saulitei lācūt orojs jau strōdoj uz teiruma. Dzan wogu pec wogas. Zirdzinš jau pistoja un gryuši pyuš. Ceirulits dzid augši gaisā. Mozajs Jōnits ar sowu mōsiņu atnese orojam est. Orojs palaide zyrgu uz plōwas un pats atsasada pi brūkastem.

Parunas:

- Kō pats nagribi, tō ūtram nadori.
- Lobok ar Diwu nabogs, kai ar walnu bogots.

Putni.

Winu reizi Piterits atroda putniņa uliņas. Jis gribēja nest jōs uz sātu, parōdit sowam brōlišam, bet putniņš soka želigi čiwīnot un peikstīt, lyugdams puikas atstot jō perekliti ar ūliņom.

Piterits paklausēja putniņa un atstoja jū mirā. Kad atit zīma, tad daži putni aizskrin

uz syltom molom, toli-toli, aiz jyurom aiz kolnim, a cyti palik pi mums. Jim solts nabogim. Putnini nawar atrast

sew baribas mežā. Tad skrin uz cylvāka dzeiwuklim
makladami sew kaida gryudiņa.

Nulabi dora ti puikas, kas stota del putniniem spustus.
Mozajs Piteriša brōlits soka winu reizi sowan tāwam.
Tiat, man žāl putniņu, es nagribu jūs ni gyut, ni sist.
Pataisi man kūzulu del strodim. Kad atis pawasars, es
pakōršu ju kukā.

Stradinš dzidos man sowu dzismeni un aplasis nu obe
nicom wysus tōrpus.

Parunas:

- Nasplāun bludā, dais pašam izstreibt.
- Malns dorbs, bolta maize.

Meikles:

9) Lela, lela plowa, pylna boltu wuškiņu; skaists, skaist
gons, wel skaistoks zaglis.

Rūtales.

Tudalin, tagadiņ,
Postolniki doncoj;
Cyts ar kūrpe, cyts
weizem,
Cyts ar bosom kōjom.

Tudalin, tagadin,
Postolniki doncoj;
Es byutu leidza lēcis,
Man tei kūrpe pušu.

Tudalin, tagadin,
Postolniki doncoj;
Jem tu syksnu, sin tu kùrpi
Lèc ar cytim leidza.

Seju rutas, seju mirtas,	Deigst i rutas, deigst i mirtas,
Seju maganiņas;	Deigst i maganiņas;
Seju sowas jaunas dinas,	Deigst i munas jaunas dinas
Kai zaļas ruteņas.	Kai zaļas ruteņas.
Aug i rutas, aug i mirtas	Zid i rutas, zid i mirtas
Aug i maganiņas;	Zid i maganiņas;
Aug i munas jaunas dinas,	Zid i munas jaunas dinas,
Kai zaļas ruteņas.	Kai zaļas ruteņas
Plaukst i rutas, plaukst i mirtas,	Weist i rutas, weist i mirtas
Plaukst i maganiņas;	Weist i maganiņas;
Plaukst i munas jaunas dinas,	Weist i munas jaunas dinas,
Kai zaļas ruteņas.	Kai zaļas ruteņas.

Meikles:

- 10) Nu jyuriņas izmaun diwi sèrmi kumelini: winam beja zwaigžņu dečis, utram zalta imawteni
- 11) Pats plyks, cytus gèrb, diwi weiles par mugoru.
- 12) Reigā dzimis, Reigā audzis, atgoja uz šeni pasakòrt.

10) Mēnesis un saule.
11) Ratiņš.
12) Kotls.

Sunis.

Myusu wacajš
Britans gudrs su
nis. Nalaiž niko
sweša pogolmā
Nakti skraida wys
apkört un weras
lai naatitu zagli. Kad
jam aisagrib es
jis iit ustobā un
lumstos pi manis
Es jam idumu mā
zes kanciti, kaid
kauliņu, a māmī
izworej jam sylt
putru.

Paruna.

Omots nateik lomots. Padori dorbu, palic par kungu

Tiatia.

Tiatia mani miļoj. Jis lyka satais
deļ manis zōbociņus un drēbes
nūperka ari grōmotas, syutešut, soka
mani uz školu.

Tiatia atļau man braukot raitu
Swātdinom wodoj mani uz baznicu.

Es ari miļoju sowu tiateti un
gribu byut jam paklausigs.

Meikles.

13) Symtacis, bet naredz.

14) Trejs symti kumeļu stow pi winas powodas.

Uzuls.

Mežā aug daudzi wysaidu kūku: bārzi, egles, prides, kļowi, elkšni, uši, weituli, bet wysškaistokajs nu jim ir uzuls.

Jis lēni aug, bet ilgi dzeiwoj. Nu uzula tāisa goldus, buces, skapus, komodas.

Uz uzula aug zeiles. Nu uzula lopom pyn wainagus.

Uzulinš lilejas
Saulei saknes narodit;
Wātre lauze uzuliņu,
Saule sakni balynōja.

Wōwerite.

Wōwerite ir nalels zwerits. Drusku mozoks par kači. Wōweritei ir dzaltona spalwiņa, osi zūbeni, gara asņa.

Jej wigli skrin pa kūka stūbrim, bet wel

wiglok lāc nu zora uz zoru.

Wōwerite miloj grauzt cerkužus, uzula zeiles un rikstus.

Nu wōwerites odiņom war sašyut syltu kamzoliņu woi zimas capuriti.

13) Teikls.

14) Zūgs.

Gudra, gudra wòwerite,
Gudri bārnus audzynòja;
Storp eglites, storp prīdites,
Lai caunites naredzēja.

Začis.

Začits klidze, začits brece
Začišam muiža dag.
Začišam sadaguši
Paši gūda kamzolini
Začit, začit, boltlipit,
Taidu towu malošonu!
Tew lyupeņas porple
sušas
Malu ziņas nosojut.

Meikles:

- 15) Uzuls izdaga, ni palnu ni ugļu.
- 16) Wersis maun pa jyuru, a rogi ora.

Škola.

Mysu cimā ir škola. Te daudzi
bārnus. Stunžu storpôs mes skraidam
pa pogolmu un klaigojam. Atsapyutuši
otkon sastomes uz benčim, skaitom un
rokstom.

Školotojs mýusus wuica.

- 15) Swece.
- 16) Kuģis.

Školā, školā isim školā,
Ku mes satā daresim;
Škola gudribu mums sūla,
Sātā mulki paliksim.

Žogota.

Žogotiņa žadžynoja,
Grib wonoga siwa byut;
Eisi spõrni, gara aste,
Nawar leidza lidinet.

Čyuška.

Čyuška ir ribigs tõrps. Dzeiwoj pūrūs, meža syunõs.
Jej kuž i lupim i liaudim. Nu čyuškas cērtiņa war nūmert.

Meikles.

17) Zaļa ciwciņa, sorkoni siwenini.

18) Čygons sed zaltā kraslā.

Pòsoka.

Tai beja seņok. Winu reizi locis satyka zači. Lõcõ waicoj nu jo:

— Leikajs, greizajs, kur tu lēc? Začis atbild, ka šis eimūt uz sowim karāwerim un ka reit celšut karu prā wysim zwerim.

Locis sasatryukst. Tad aicynoj sew paleigā wylku un lopsu. Jis izsyuta lopsu uzulā, lai weras ar cik lelu karā spēku atišut začis.

Lopsa izkop kukā un soka: — „Začis atit ar lelu spēku wins ar dzelža kōrti, utrajs ar diwejim zūbynim, a cyta wel i redzet nawar.“

Pa tu laiku kačis, kurs beja pa zača pusei, apskrēja ar leikumu ap wylku un sakere jam aiz astes.

Wylks ciši nūsabeida un, kaukdams, aizskrēja prujom.

Tad kačis, sprauslodams, iskrin kùkà un sabaida lopsu. A lopsa, krysdama nu kùka, teik taišni ločam uz mugoras.

Locis nu lelas bailes tai i palāc uz augšu un laižas meža bizumā. Un tai wysi trejs izbagalēja, kur kurajs.

A začam nu lelas pricas un smikla pòrpleisa lyupa; un nu to laika wysi zači ir ar pòrškaltom lyupom.

Es ti beju, ežu, dzeru, pa lyupom tecēja, a mutā natyka.

17) Egle, cērkuži.

18) Gunis, kotts.

Diwi puikas.

- „Kas tu esi?“
- „Latgalits“
- „Kaidas tu ticibas?“
- „Katoļu“.
- „Kur tu dzeiwoj?“
- „Latgolā“.
- „Kur syltoka saulite, kur gordoka maizite?“
- „Dzimentinē“.

Dzimentine.

Pasoki, bròlit, kur syltoka saulite,
Kur pučites skaistokas zid;
Kur sirsnibas wairok, kur meiloki wordi,
Kur meitines skanigok dzid?

Pasoki, kur gordoka maizite malna,
Kur osorom ryugtuma nau?
Kur skaidrokas sirdes, kur teirokas jyutas?
Pasoki, es aizmersu jau!

Woi aizmèrsi, bròlit, ka dzimtines saulei,
Kai eistynai motei wysmeiloks ir wòrds;
Ka dzimtines dzaltonem teirokas sirdes
Ju pučem wysgordokajs smòrds!

Woi aizmiersi, bròlit, ka dzimtines klepi
Tew bādas, kai jyuriņā grymst,
Ka dzimtines meizite winumār gorda,
Ka sirds tik win dzimentinē rymst.

Tautas himns.

Diws swētej Latwiju
Myusu dōrgu Tēwiju
Swētej Latwiju,
Ak Swētej ju.

Kur latwiiu meitas zid
Kur latwiiu dali dzid,
Lai myusu tur laime byutu;
Mysu Latwijā.

Baz. N. Rancàna gròmotas

Izgòja nu druka

Latwijas wèsture I. d.

Dreizâ laikâ izis nu druka:

- 1) Latwijas geografija
- 2) „Dzimtines oluts“ losomò gròmota.
- 3) Wyspòriga wèsture.
- 4) Latwijas wèsture II. d.

Gròmotas byus dabojamas:

Reigâ pi Wallera un Rapas.

Rezeknè pi J. Mendrika.

